

2. Сазонов В. В., Крижантовський А. В., Кучанська С. В. Політологія, частина 2 (політична система суспільства) [Електронний ресурс]: Курс лекцій для студентів всіх форм навчання. – Одеса, 2007. – Режим доступу : <http://helpiks.org/5-29977.html>. – Назва з екрана.

О. С. Гуменюк

*магістрант 1 курсу, спеціальність «Право»
науковий керівник: к.ю.н., доц. О. І. Донченко*

ІНСТИТУТ ПРОКУРАТУРИ НА ЕТАПІ СТАНОВЛЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОСТІ IX – ПЕРШОЇ ПОЛОВИНИ XIV СТОЛІТТЯ

Необхідність існування інституту прокуратури як органу, основним завданням якого є контроль за виконанням і дотриманням законів, в сучасній Українській державі є загально визнаною [1]. Але проблема оптимальної моделі прокуратури залишається відкритою. Актуальність теми полягає в тому, щоб показати значення передового досвіду минулого для визначення функціональної моделі прокуратури на сучасному етапі.

Висвітленню історії органів прокуратури присвячено небагато досліджень, серед яких роботи Ю. М. Грошового, П. В. Шумського, М. І. Мичка. Названі автори відносять зародження функцій прокурорського нагляду до періоду – Петра I.

В. П. Лакізьюк, О. Р. Михайленко [5, с. 34-35], В. В. Сухонос [7, с. 12] вважають, що ці функції мають значно давнішу історію.

На сучасному етапі розвитку української юридичної науки існують суттєві розбіжності в поглядах дослідників на становлення та розвиток прокуратури на теренах України. Ця проблемна ситуація привертає увагу до її вивчення та удосконалення.

Зародження первинних функцій прокурорського нагляду відбулося в грецьких полісах Північного Причорномор'я (VII ст. до н.е. – IV ст. н.е.), що безпосередньо вплинуло на державно-правовий розвиток Київської держави – Русі-України [8, с. 44]

Русь-Україна в IX-X ст. утворилася й розвивалася як ранньофеодальна держава, тому судова система в ній не була досить розвинутою, вона опиралася на звичаєве право й на збірник законів «Руська Правда» [4, с. 223]. Органів з назвою «прокуратура» не існувало, але його функції виконували судові виконавці [8, с. 83].

По «Руській Правді» суд був 4 родів: суд княжий, суд громадський, суд церковний і суд «домініальний» (суд «пана» над його хо-

лопами). Судовими виконавцями виступали посадові особи: вірники, метельники, емци, мечники та їх помічники – отроки [2, с. 239].

В період феодальної роздробленості в XII – XIII ст. судова система майже не змінилася, однак з Великим київським князем як верховним суддею судову функцію такого рівня стали здійснювати й місцеві великі князі [7, с. 410].

Правова система Галицько-Волинської держави, правонаступниці Русі-України, не зазнала особливих змін в XIII – I пол. XIV ст., але в ній був відчутній вплив магдебурзького права – західноєвропейського феодального права [10, с. 391].

В дослідженні робиться спроба осмислити процеси становлення та розвитку прокуратури на теренах України в IX – I половини XIV ст. в період Русі-України та Галицько-Волинської держави. В основі роботи – фактори, що обумовлювали конкретну функціональну модель прокуратури на даному етапі. Такий підхід дає можливість використати досвід минулого для визначення місця прокуратури в механізмі держави в майбутньому.

Література:

1. Про прокуратуру [Електронний ресурс]: Закон України від 14.10.2014 із змін., внес. згідно із законами України : за станом на 05.01.2017. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1697-18>. – Назва з екрана.
2. Грошевой Ю. М. Прокурорський нагляд в Україні [Текст]: навчальний посібник / Ю. М. Грошевой. – К. : Либідь, 1993. – 276 с.
3. Грушевський М. С. Історія України-Русі [Текст]/ М. С. Грушевський. – К.: Наукова думка, 1993. – Т. 3. – 592 с.
4. Давня історія України [Текст]: в 3-ох т. / відповід. ред. С. Д. Крижицький. – К.: Інститут археології України, 1998. – Т.3: Київська Русь. – С. 223.
5. Лакізюк В. П. Прокуратура України: витоки, розвиток, персоналії та правове регулювання [Текст]/ В. П. Лакізюк, О. Р. Михайленко // Вісник прокуратури. – 2000. – № 2. – С. 34-35.
6. Мичко М. І. Прокуратура України: Роль і місце у системі державної влади [Текст]/ М. І. Мичко. – Донецьк: Донеччина, 1999. – 255 с.
7. Полонська-Василенко Н. Д. Історія України [Текст]/ Н. Д. Полонська-Василенко. – К. : Либідь, 1992. – Т. 1. – 608 с.
8. Сухонос В. В. Прокуратура України [Текст]/ В. В. Сухонос. – Суми: «Університетська книга», 2005. – 566 с.
9. Толочко О. П. Краткая редакция Правды Руской: происхождение текста [Текст]/ О. П. Толочко. – К.: Інститут історії України НАН України, 2009. – 136 с.
10. Шумський П. В. Прокуратура України [Текст]/ П. В. Шумський. – К. : Вентурі, 1998. – С. 336.